

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VILNIAUS PATAISOS NAMUS (BUVUSĮ LUKIŠKIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ-KALĖJIMĄ) BEI KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS

2019-09-30 Nr. 4D-2018/1-1117
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas, nuteistasis) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Vilniaus pataisos namų [buvusio Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo (toliau vadinama – LTI-K, Lukiškių TI-K)] ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama – Kalėjimų departamentas arba KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo skundus.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „[...] šiuo skundu skundžiami Lukiškių TI-K administracijos veiksmai / neveikimas nagrinėjant mano 2018-07-03 skundą Nr. 29-1940, o būtent Valiaus Kryževičiaus pateiktą atsakymą 2018-07-23 Nr. 96-2811 išnagrinėjus mano skundą paviršutiniškai, neišsamiai, pateikė melagingą, klaidinantį atsakymą [...]. [...] Birželio 26 d. mano brolis [...] man perdavė smulkųjį paketą [...]. Birželio 28 d. aš buvau trumpalaikiam pasimatyme, šių daiktų man neatidavė, smulkųjį paketą gavau tik birželio 29 dieną [...]. Dėl šių problemų parašiau skundą [...] ir gavau [...] atsakymą, kad man išvis nebuvo perduotas smulkus paketas ir mano skundas yra laikytinas nepagrįstu [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] Dėl KD pateikto atsakymo 2018-08-16 Nr. 25-2630, nagrinėjant mano 2018-07-30 skundą. [...] skunde prašiau nustatyti Lukiškių TI-K pareigūno [...] veiksma /neveikimą [...], teikiant melagingą, klaidinantį atsakymą, pareigų piktnaudžiavimą [...]. [...] KD pareigūnų melas, [...] nepripažįstami LTI-K pažeidimai.“

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2018 m. rugsėjo 6 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1117/3D-2456 kreipėsi į LTI-K, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. rugsėjo 27 d. Seimo kontrolierius gavo LTI-K 2018 m. rugsėjo 26 raštą Nr. 9-11318 (kartu su Lukiškių TI-K raštu Seimo kontrolieriui buvo pateiktos Pareiškėjo kreipimūsi ir atsakymų į juos kopijos); šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „[...] Lukiškių TI-K 2018 m. liepos 3 d. buvo gautas nuteistojo [...] skundas Nr. 29-1940 dėl brolio perduoto smulkiojo paketo. Į šį skundą Lukiškių TI-K 2018 m. liepos 23 d. pateikė atsakymą Nr. 96-2811, kuriame nurodyta: [...] 2018 m. liepos 18 d. buvo patikrintas „Asmenų, perduodančių įstaigoje laikomiems asmenims siuntinius ir smulkiuosius paketus, prašymų registras“ bei „Suimtojo, nuteistojo pasimatymų, gautų pašto bei perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų su spauda apskaitos kortelė“ pagal Jūsų skunde nurodytus duomenis, buvo nustatyta, kad Jums 2018 m. birželio 26 d. nebuvo perduotas joks smulkusis, t. y. vokai, pašto ženklai, balti lapai. [...]“;

4.2. „[...] Lukiškių TI-K smulkieji paketai yra perduodami vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194, XIII skyriaus reikalavimais. [...]“;

4.3. „[...] Lukiškių TI-K smulkiųjų paketų perdavimas yra fiksuojamas „Asmenų, perduodančių įstaigoje laikomiems asmenims siuntinius ir smulkiuosius paketus, prašymų registre“ (toliau – Registras) bei „Suimtojo, nuteistojo pasimatymų, gautų pašto bei perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų su spauda apskaitos kortelėje“ (toliau – Kortelė). X skunde nurodytas smulkusis paketas nebuvo užfiksuotas Kortelėje bei Registre, kadangi Lukiškių TI-K minėtas smulkusis paketas gautas nebuvo [...]“;

4.4. „[...] dėl X skunde nurodytų aplinkybių, 2018 m. rugsėjo 25 d. buvo apklausti pareigūnai, vykdę tarnybą Lukiškių TI-K siuntinių, perdavimų ir smulkiųjų paketų priėmimo biure 2018 m. birželio 26–29 dienomis. Pareigūnai pateikė tarnybinius pranešimus, kuriuose nurodė, kad minėtomis dienomis nebuvo gautas siuntinys ar smulkusis paketas, adresuotas nuteistajam X [...]“.

5. Seimo kontrolierius 2018 m. rugsėjo 10 d. raštu Nr. 4D-2018/1-11117/3D-2462 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2018 m. rugsėjo 21 d. Seimo kontrolierius gavo KD 2018 m. rugsėjo 20 raštą Nr. 1S-3175 (kartu su KD raštu Seimo kontrolieriui buvo pateiktos Pareiškėjo kreipimūsi ir atsakymų į juos kopijos); rašte ir pateiktuose prieduose nurodoma:

5.1. „[...] į X 2018-07-30 skundą buvo atsakyta Kalėjų departamento 2018-08-16 raštu Nr. 2S-2630 [...]“;

5.2. 2018-08-16 rašte Nr. 2S-2630, adresuotame Pareiškėjui, nurodyta: „[...] kad KD vertinimu Lukiškių TI-K direktoriaus 2018 m. liepos 23 d. atsakymas Nr. 96-2811 pateiktas nepažeidžiant Viešojo administravimo įstatymo 8 str. nustatytų reikalavimų [...]“.

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“.

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:

3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su

asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama – LVAT) 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį, Kalėjų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį, pataisos namai yra Kalėjų departamentui pavaldė įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, *objektyvumo*, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktą).“

9. LVAT 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-143-2876/2011, nurodė:

„Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai [...]“.“

Tyrimo išvados

10. Skunde Pareiškėjas teigia, kad LTI-K ir KD Pareiškėjo prašymus bei skundus nagrinėjo netinkamai ir pateikė neišsamius atsakymus.

11. Nagrinėdami pareiškėjų skundus LTI-K bei Kalėjų departamentas, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, ir objektyvumo principo, kuris reiškia, kad oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs. Pažymėtina, kad LVAT, atskleisdamas objektyvumo principo turinį, 2011 m. balandžio 19 d. nutartyje nurodė, jog laisvės atėmimo institucijų, t. y., ir Kalėjų departamento, sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo

motyvai (šios pažymos 9 punktas).

12. Skundo tyrimo metu išsiaiškinta, kad Pareiškėjas 2018-07-03 su skundu Nr. 29-1940 (registracijos numeris) kreipėsi į buvusią Lukiškių TI-K administraciją dėl brolio 2018-06-26 perduoto smulkiojo paketo, kurį, Pareiškėjo teigimu, pareigūnai perdavė jam tik 2018-06-29. Į šį skundą Lukiškių TI-K 2018 m. liepos 23 d. pateikė atsakymą Nr. 96-2811, informuodamas, jog 2018 m. liepos 18 d., patikrinus Asmenų, perduodančių įstaigoje laikomiems asmenims siuntinius ir smulkiuosius paketus, prašymų registrą bei Suimtojo, nuteistojo pasimatymų, gautų pašto bei perduodamų siuntinių ir smulkiųjų paketų su spauda apskaitos kortelę, nustatyta, kad 2018 m. birželio 26 d. Pareiškėjui nebuvo perduotas joks smulkusis paketas.

Pareiškėjas 2018-07-30 su skundu kreipėsi į KD dėl Lukiškių TI-K pareigūnų netinkamai išnagrinėto skundo ir, Pareiškėjo teigimu, pateikto melagingo atsakymo. Į šį skundą KD 2018-08-16 pateikė atsakymą Nr. 25-2630, kuriame informavo, kaip ir kokiais teisės aktais vadovaujantis Pareiškėjas gali gauti smulkiuosius paketus bei kad Lukiškių TI-K administracijos 2018 m. liepos 23 d. pateiktas atsakymas Nr. 96-2811 atitinka teisės aktų reikalavimus.

13. Pažymėtina, kad Lukiškių TI-K smulkiųjų paketų perdavimas yra fiksuojamas Registre bei Kortelėje. Pareiškėjo skunde nurodytas smulkusis paketas nebuvo užfiksuotas Kortelėje bei Registre, kadangi Lukiškių TI-K minėtas smulkusis paketas nebuvo gautas. Dėl Pareiškėjo Skunde nurodytų aplinkybių 2018 m. rugsėjo 25 d. buvo apklausti pareigūnai, vykdę tarnybą Lukiškių TI-K siuntinių, perdavimų ir smulkiųjų paketų priėmimo biure 2018 m. birželio 26–29 dienomis. Pareigūnai pateikė tarnybinius pranešimus, kuriuose nurodė, kad minėtomis dienomis nebuvo gautas siuntinys arba smulkusis paketas, adresuotas Pareiškėjui (šios pažymos 4.3 ir 4.4 punktai).

Pareiškėjas Seimo kontrolieriui su Skundu nepateikė jokių dokumentų, įrodančių, kad brolis 2018-06-26 perdavė smulkųjį paketą. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Pareiškėjo teiginiai apie brolio galimai perduotą paketą neatitinka tikrovės.

Pažymėtina, kad, Seimo kontrolieriui įvertinus LTI-K (šios pažymos 4.1. punktas) bei KD (šios pažymos 5.2 punktas) Pareiškėjui pateiktų atsakymų turinį, nustatyta, jog visi atsakymai pateikti laikantis teisės aktų reikalavimų. Remiantis Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsniu, kuriame numatyta, kad skundas turi būti išnagrinėtas per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos, konstatuotina, kad Pareiškėjui į jo kreipimuisi ir buvo atsakyta per tokį laiko tarpą; Pareiškėjas tinkamai informuotas apie siuntinių ir smulkiųjų paketų perdavimo tvarką. Tiek LTI-K, tiek KD atsakymuose Pareiškėjui pateikta aiški ir argumentuota informacija, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindami prašymo arba skundo turinį.

14. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo aplinkybės dėl LTI-K ir KD pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo skundus, tyrimo metu nebuvo patvirtintos, todėl Skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Vilniaus pataisos namų (buvusio Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo), Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant jo skundus, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas